

РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ВИТРАТИ» ТА «ЗАТРАТИ»

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Витрати є базою для формування ціни продукції, вони впливають на формування фінансового результату діяльності та визначення чистого прибутку, а отже є основою ефективної роботи підприємства, тому важливо визначити сутність витрат, правильно їх класифікувати та раціонально організувати їх облік.

Розмежувати поняття «витрати» та «затрати» дуже важливо, бо саме від правильної оцінки витрат залежить визначення кінцевого фінансового результату діяльності будь якого підприємства. Досі йдуть суперечки між вченими щодо визначення понять «витрати» і «затрати» їх змісту та відмінностей що зумовлює актуальність цієї проблеми. Це пов'язано з багатьма факторами: по-перше, по-різному тлумачать поняття в економіці, управлінському, бухгалтерському та податковому обліку; по-друге, має місце некоректний переклад з російської мови на українську власне поняття «витрати»; по-третє, розповсюджене використання поняття «витрати» як синоніму понять «затрати», «видатки».

Згідно з П(С)БО 9 «Витрати» – витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань. Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [1]. Отже, поняття «витрати», на відміну від поняття «затрати», визначено законодавчо.

Проблемам визначення змісту понять «витрати» і «затрати» приділено багато уваги такими вченими, як: Бутинець Ф.Ф, Голов С.Ф, Задоровська Р.В., Лисенко А.О., Сопко В.В, та інші.

У українській економічній літературі зустрічаються такі поняття як «витрати», «затрати», «видатки», а у російській «затраты», «расходы», «издержки» і не вірне тлумачення цих термінів пов'язано саме через некоректний переклад.

Проаналізувавши літературні джерела можливо виділити чотири основаних підходи щодо визначення понять «витрати» та «затрати»:

- перший – поняття «витрати» та «затрати» є синонімами і не важливо який саме термін буде використовуватися;
- другий – витрати, це лише частина затрат, яка співвідноситься з доходами для визначення фінансового результату.
- третій – поняття «витрати» слід використовувати у фінансовому обліку, а «затрати» в управлінському;
- четвертий – слід використовувати тільки поняття «витрати».

Таким чином, проведений теоретичний аналіз дозволяє сформулювати власну думку щодо визначення понять «витрати» та «затрати»:

– витрати – це зменшення активів (необоротних активів, запасів, грошових коштів та іншого майна) або збільшення зобов'язань підприємства (перед постачальниками, бюджетом та іншими кредиторами), що призводить до зменшення економічних вигод та власного капіталу в звітному періоді у результаті здійснення господарської діяльності;

– затрати – це вартісне вираження використаних у процесі діяльності підприємства матеріальних, трудових, фінансових та інших ресурсів.

До першого підходу схиляється більшість вчених, а четвертий підхід, на нашу думку, дуже вузький. З третім підходом важко погодитися, бо фінансовий та

управлінський облік тісно пов'язані між собою і не коректно буде використовувати різні терміни для визначення найважливіших показників діяльності підприємства.

Саме другий підхід, на нашу думку, є найбільш оптимальним та відображає сутність та зміст понять «витрати» та «затрати». На підприємствах дуже часто виникають ситуації, коли матеріальні ресурси (сировина, основні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріали) придбані у одному звітному періоді, а використані у другому звітному періоді, і тому, лише частина цих матеріальних ресурсів включається до собівартості. Хоча деякі вчені, вважають навпаки. Наприклад, Лисенко А.О. вважає, що «більш широким за своїм змістом виступає поняття «витрати», яке охоплює й видатки, й затрати підприємства» [2].

Слід погодитися з Задоровською Р.В., що при визначенні сутності витрат необхідно «знайти єдине найбільш повне тлумачення, створити єдину систему їх обліку, що в кінцевому результаті допоможе зрозуміти сутність витрат» а також що «витрати, які фіксуються у бухгалтерському обліку, є частиною витрат підприємства, оскільки вони не враховують наявних витрат і розглядаються як складова мінімальної ціни продукції та основний чинник при формуванні прибутку» [3].

Таким чином, проведений теоретичний аналіз дозволяє сформулювати власну думку щодо визначення понять «витрати» та «затрати»:

– витрати – це зменшення активів (необоротних активів, запасів, грошових коштів та іншого майна) або збільшення зобов'язань підприємства (перед постачальниками, бюджетом та іншими кредиторами), що призводить до зменшення економічних вигод та власного капіталу в звітному періоді у результаті здійснення господарської діяльності;

– затрати – це вартісне вираження використаних у процесі діяльності підприємства матеріальних, трудових, фінансових та інших ресурсів.

Отже, узагальнюючи викладений матеріал, можливо зробити висновки що, основною відмінністю, при трактуванні понять «витрати» та «затрати» є час їх виникнення, тобто «витрати» виникають разом з отриманням доходу в момент реалізації (відвантаження), а «затрати» відображають рух всіх ресурсів підприємства, супроводжуються витрачанням грошових коштів і можуть переходити до наступних звітних періодів.

Список літератури:

1. Положення (стандарти) бухгалтерського учета, утв. пр. от 31 марта 1999 г. № 87 [Електронний ресурс] :електронний портал «Дебет-Кредит». – Режим доступу до журн.: <http://www.dtk.com.ua/show/0sid1192.html>
2. Лисенко А.О. Сутність та зміст економічної категорії «витрати»: основні проблеми визначення / «Комунальне господарство міст». – Науково-технічний збірник №102 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/2012_102/194-200.pdf
3. Задоровська Р.В. Витрати підприємства: економічна й облікова сутність / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Pav/2011_18/18-09.pdf
4. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Pav/2011_18/18-09.pdf